

Ontwikkelingssamenwerking (1977)

Sieth Delhaas

Gereformeerd Kerkblad 1977, Werkgroep Werelddiakonaat

Inleiding

Ontwikkelingssamenwerking, door de kerken vertaald met Werelddiakonaat, heeft een sterk politiek karakter gekregen. En dat is goed. We kunnen het ons als rijke landen, zelfs als westerse kerken, niet meer permitteren om alleen maar geld te geven om ergens in de wereld een stuk nood te verminderen of weg te nemen. Geld geven is onverbreekelijk verbonden met een kritische instelling ten opzichte van de verhouding tussen rijke en arme landen, waar het recht van de sterkste, de machtigste, in dit geval de rijken, altijd domineert. Daarbij zullen kerkmensen ook kritisch móeten toezien, hun mening over naastenliefde en délen moeten omzetten in een politieke keuze.

Eeuwenoude tradities

Betere situaties scheppen in Derdewereldlanden houdt voor ons meestal in daar een ontwikkeling op gang brengen, die de produktiviteit in landbouw en industrie verhoogt en daarbij is, menen wij, onze technische kennis onmisbaar. We denken dan vanuit onze westerse cultuur. We vergeten door onze haast, dat er factoren zijn in die landen, waardoor onze manier van werken een vernielende invloed kan hebben op eeuwenoude tradities. Er mag dan eten en werk komen, maar een nevenverschijnsel is vaak een los slaan van de eigen wortels.

Twee jaar geleden heeft Pater Meddens, die nu in Limburg woont, maar nog regelmatig naar het Sahelgebied reist, voor de CJV in Huppel iets verteld over de samenhang tussen het geestelijk leven van de bewoners in het noorden van Ghana en de ontwikkelingshulp. Pater Meddens heeft daar van 1966 tot 1976 gewerkt. De eerst vijf jaar als godsdienstleraar op een middelbare school en de laatste vijf jaar als een soort ontwikkelingswerker. Hij heeft waterputten gegraven, zich beziggehouden met landbouwmethoden en veeteelt, bomen geplant, enzovoort.

Pater Meddens is, jammer genoeg, verhinderd hier zelf in deze kerkdienst te komen vertellen, maar met behulp van wat telefoongesprekken heb ik enkele van zijn ervaringen op papier kunnen zetten. Ze zijn belangrijk genoeg om te overdenken en in te passen in de manier waarop wij hulp verlenen.

We moeten ons steeds weer afvragen: doen we het wel goed?

Bij iedere stap die we met ontwikkeling daar vooruit doen, zouden we twee stappen terug moeten gaan om te zien wat we aanrichten. Als we kijken naar het geestelijk leven van deze mensen, dan zien we dat hun geloof in het Opperwezen en hun dagelijkse leven onverbreekbaar met elkaar verbonden zijn. Hun geloof beleven ze via hun voorouders. Het Opperwezen is zo hoog verheven, dat ze hun voorouders als tussenschakel, om in onze termen te spreken, als middelaars, zien. Het belangrijkste verschil is, dat als wij aan onze gestorven ouders of grootouders denken, wij die achter ons, in het verleden zien. Deze Afrikanen zien hun voorouders ver voor zich uit, in een onafzienbare processie onderweg naar de wereld van het Opperwezen. Wij zijn nog maar klein en onwetend, menen de levenden, maar onze voorouders lopen frank en vrij voorop.

Nauwelijks bekering

Missie of zending bedrijven onder deze stammen is moeilijk, omdat mensen die Christen worden uittreden uit die lange stoet; de mensen om je heen, je familie, je clan, stoot je uit. Je bent als het ware zielloos geworden. Het komt dan ook niet zo vaak voor dat ouderen zich tot het Christendom bekeren. Toen de missie daar veertig jaar geleden haar werk begon, waren er vooral veel jongeren die Christen werden. En uit hun verhalen die ze Pater Meddens verteld hebben, blijkt dat ze vaak op een wonderlijke manier gedreven werden. Ondanks uitstoting en verzet van de familie toch doorzetten. Een teken dat God daar bezig is.

Aan de andere kant redeneren deze mensen ook zo, dat als de voorouders het met een bekering tot het Christendom niet eens zouden zijn, er met zo'n bekeerling wel iets moet gebeuren, dat het noodlot hem of haar zal treffen. Gebeurt dat niet dan accepteren ze het als iets, dat de voorouders, dus het Opperwezen, goed vindt.

Als wij ervan uit gaan dat deze Ghanezen de Bijbel niet hebben, Gods boodschap niet zwart-op-wit hebben zoals wij, dan moet je wel erkennen, dat God daar andere wegen gaat. De schrijver van de Hebreeënbrief zegt het zo: 'Nadat God eertijds vele malen en op velerlei wijze tot de vaders gesproken had, heeft Hij nu in het laatst der dagen tot ons gesproken in de Zoon.'

Pater Meddens heeft tijdens zijn jarenlang verblijf geleerd zich niet meer te verwonderen over de manier hoe mensen hun god vereren, hoe gek of vreemd dat ook lijkt, want God werkt ook in Afrika.

Zo ervaren deze Afrikanen ook alle modernisering op landbouwgebied als een inbreuk op de manier waarop de voorouders het hen voorgedaan hebben, dus een inbreuk op hun godsdienst. Hun voorouders hebben op hun manier het land bewerkt, op hun eigen manier geleefd. Zouden zij het anders dan doen, dan zouden zij dus wijzer willen zijn dan hun voorouders. Een breuk met hen betekent tegelijk een breuk met het Opperwezen.

Wij westerlingen hebben de neiging om dit gedrag in hun denk- en leefwijze als luiheid en domheid uit te leggen. Maar als we de moeite nemen om ons te verdiepen in hun denk- en leefwijze dan zullen wij onze manier van helpen daaraan moeten aanpassen.